

MOSS KOMMUNE

HANDLINGSPLAN FOR MOSS KOMMUNES FRIVILLIGHETSPOLITIKK 2015- 2018

Oppfølging av Frivillighetspolitikk for Moss 2010 – 2013,
vedtatt i bystyret 07.12.09

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Innledning.....	2
2.	Bakgrunn og forankring.....	3
2.1	Handlingsplan for frivillighet – mandat.....	7
2.2.	Oppfølging og gjennomføring	7
3.	Hva er frivillighet?	8
3.1	Verdier og utviklingstendenser	8
3.2	Aktuelle samfunnsområder som berøres.....	10
4.	Frivillig innsats i tall	12
5.	Frivillig sektor i Moss	16
5.1	Folkehelse i kommunen	18
6.	Mål og satsingsområder	19
6.1	Godt samarbeid	20
6.2	Lokaler og møteplasser	21
6.3	Rekruttering av frivillige	22
6.4	Informasjon og markedsføring.....	23
6.5	Ressurser og økonomi	24

1. Innledning

Frivillighet er en grunnleggende kvalitet og en viktig drivkraft som griper inn i de fleste samfunnsområder. Frivillighet kan ikke vedtas, men det kan legges til rette for de mange ildsjelene som skaper en bedre hverdag for menneskene rundt seg. Frivillig og offentlig sektor har grunnleggende forskjellige roller i samfunnet, men det er gråsoner mellom disse. Man kan ha samme mål og være aktiv innen samme felt, men jobbe på ulike måter. Dessuten er ansvarsforholdene grunnleggende forskjellige. Det er viktig at frivilligheten kan arbeide på sine egne premisser, men det er samtidig et mål å finne måter som gjør at man kan utfylle hverandre, og være åpne for nye former for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor.

Frivillig sektor bidrar til samfunnsutviklingen på flere måter og gir mennesker muligheten til å utvikle seg selv, føle at de er til nytte og har en meningsfylt tilværelse. Mange opplever tilhørighet og integrering i samfunnet gjennom deltakelse i frivillige lag og organisasjoner eller aktiviteter disse står for. Deltakelse i frivillige organisasjoner fremmer sosialt felleskap, gir læring og kunnskap og bidrar til å utvikle demokratisk kompetanse. Således gir frivillig innsats i seg selv en stor folkehelsemessig gevinst.

Frivillig sektor består av et mangfold av organisasjoner, lag og foreninger. Alt fra idrettslag, kor og korps til velforeninger og interesseorganisasjoner. Det er et bredt spekter som ikke bare omfatter kultur og idrett eller helse og sosial. Noen organisasjoner har flere ledd, både nasjonale og lokale, mens andre bare er lokalt forankret. Mange er også aktive i frivillig arbeid uavhengig av organisasjoner og lag.

Frivillighetspolitikken til Moss kommune skal være med å bidra til, og legge forholdene til rette for at flest mulig har mulighet til å delta i frivillige aktiviteter og frivillig arbeid. Moss kommune skal være en attraktiv samarbeidspartner for de frivillige og søke å lage gode og fleksible løsninger for de ulike lag, frivillige organisasjoner og foreninger.

2. Bakgrunn og forankring

Bakgrunn

Bystyret i Moss har vedtatt at det skal lages en Handlingsplan for frivillighet som viser hvordan Moss kommune skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor. Dette er blant annet i samsvar med ny folkehelselov for kommunene. Samhandling med frivillig sektor er også tema i flere stortingsmeldinger og regionale og lokale planer.

Foreliggende handlingsplan bygger på Frivillighetspolitikk for Moss 2010 – 2013. I henhold til Kommunal planstrategi skal det utarbeides handlingsplaner innenfor flere fagområder, herunder en handlingsplan for frivillighet. Handlingsplan for Moss kommunes frivillighetspolitikk 2015- 2018 ble behandlet i bystyret 16.6.2015 med følgende vedtak:

B-076/15 Vedtak:

Moss kommune vedtar Handlingsplan for Moss kommunes frivillighetspolitikk 2015-2018 med følgende endringer:

Bystyret slutter seg til forslaget om å opprette en Frivillighetskoordinator. Denne forutsettes koordinert av frivilligheten selv.

Det skal årlig arrangeres en konferanse i Moss hvor frivillighetens muligheter og kommunen som samarbeidspartner er viktige premisser for programmet.

Når det gjelder å løse sentrale samfunnsoppgaver, kan frivillig arbeid være et supplement til arbeidet det offentlige gjør, men ikke komme i stedet for.

Bystyret foreslår å sette inn i frivillighetsplanen på side 5 under siste avsnitt følgende avsnitt: Bystyret vil rent generelt advare mot en kommersialisering av det frivillige arbeidet. Frivilligheten skal vokse opp nedenfra og for at det skal skje må frivilligheten skjermes fra både offentlig og privat sektor.

Forankring

Arbeidet med handlingsplanen ble igangsatt i 2013, og arbeidsgruppas sammensetning besto av:

Fra Moss kommune:

- Folkehelserådgiver May Mollan (leder)
- Fagkoordinator kultur Annette Thorgersen
- Avdelingsleder Janne Borgen, Melløs Bo- og servicesenter
- Saksbehandler Frank Ivar Hansen, kommunalavdeling plan, miljø og teknikk

Fra tillitsvalgte:

- Utdanningsforbundet v/Ine Beate Værp
- Fagforbundet v/Solbjør Kopperud (ved oppstart)

Fra Frivillig sektor:

- Moss Frivilligsentral v/daglig leder Torill Sørensen
- Moss og Omegn Musikkråd v/leder Ernst Rolf
- Moss Idrettsråd v/leder Mette Nordhus og vara til styret Mette Karlsen (stedfortreder)

Et forslag til handlingsplan ble levert til behandling i bystyret i oktober 2013. Etter at bystyret vedtok å utsette behandling av saken, ble arbeidet med å revidere utkastet overtatt av kommunalavdeling for kultur og oppvekst, i oktober 2014. Den nye planen er i hovedsak utarbeidet på bakgrunn av muntlige og skriftlige innspill fra frivillig sektor. Det er foretatt flere endringer av den opprinnelige handlingsplanen, og det er valgt å fokusere på **kommunen som en tilrettelegger og attraktiv partner for frivilligheten.**

Planen skal ta for seg frivillighet innen alle de felt som kommunen har ansvaret for, og som ikke allerede dekkes av andre planer. Planen skal synliggjøre den innsatsen som gjøres i Moss, den skal tydeliggjøre den kommunale innsatsen og grensesnittet mellom kommune og de frivillige, og den skal komme med forslag som vil kunne bedre kårerne for frivillig innsats og frivillige organisasjoner. Moss kommune skal være en tilrettelegger for frivillighet og frivillig arbeid, og planen skal gi et godt grunnlag for likeverdig samarbeid.

Stortingsmeldingene Morgendagens omsorg og Folkehelsemeldingen, som ble lansert våren 2013, legger vekt på frivillig sektors rolle for å skape levende lokalsamfunn. Samarbeidsplattformen som er inngått mellom Frivillighet Norge og Kommunenes Sentralforbund angir prinsipper og rammevilkår som bør være retningsgivende i samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor. Handlingsplanen forsøker å fange opp disse signalene.

Lowverk og sentrale føringer

- Stortingsmeldingen «Frivillighet for alle» (st.meld. 39, 2007), ga uttrykk for et sterkt ønske fra den daværende regjeringen om å utvikle en «ny og helhetlig frivillighetspolitikk».
- Ny folkehelselov, som påpeker at kommunen skal arbeide med folkehelse innenfor alle sine sektorer og legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

- Samhandlingsreformen, som stiller nye krav til kommunene om samhandling på tvers av sektorer og fagområder, der det også settes fokus på frivillige organisasjoners rolle.
- Samarbeidsplattform mellom Frivillighet Norge og Kommunenes Sentralforbund, som angir prinsipper og handlinger for å styrke samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor.
- Stortingsmelding om Morgendagens omsorg, som ønsker en nasjonal strategi for frivillig innsats på helse- og omsorgsfeltet.
- Melding til Stortinget, Folkehelsemeldingen, som legger vekt på samhandling og dialog med frivillig sektor.

Regionale og lokale føringer

- Regional plan for folkehelse i Østfold som er førende for lokalt planarbeid og legger opp til at folkehelseperspektivet skal ivaretas i alle kommunale planer og handlingsplaner.
- Kommuneplan for Moss 2011- 2022, der Levekår og folkehelse er et prioritert satsningsområde. Samspill med frivillig sektor er en av strategiene.
- Frivillighetspolitikk for Moss 2010 – 2013
- Andre kommunale planer

KS, Kommunesektorens organisasjon og Frivillighet Norge (sentralt samarbeidsforum for frivillige virksomheter i Norge) undertegnet 8. april 2013 en plattform for samarbeid mellom frivilligheten og kommunesektoren, men omfatter foreløpig ikke frivilligsentralene. Den skal gjelde for 2 år.

Plattformen er uttrykk for et ønske om å bedre dialog og støtte og tilrettelegge for den omfattende og viktige aktiviteten som frivillig sektor står for. Plattformen fastsetter prinsipper og handlinger for å styrke forholdet mellom offentlig og frivillig sektor. Et viktig prinsipp som nevnes er at det offentlige skal legge til rette for en helhetlig frivillighetspolitikk som gir grobunn for en aktiv og voksende frivillig sektor. Offentlig og frivillig sektor har ulike, men komplementære roller, og et samarbeid må bygge på et prinsipp om at frivillighet skal supplere og ikke erstatte offentlige tjenester. Det er også viktig å ta innover seg at mangfoldet i frivillig sektor er en verdi i seg selv, og viktig å ivareta. En aktiv og levedyktig frivillig sektor er av stor betydning for et aktivt og levende lokalsamfunn. En lokal frivillighetspolitikk bør inneholde virkemidler som tilrettelegger for frivilligheten. Som eksempler kan nevnes økonomisk støtte, møteplasser og infrastruktur, økt synliggjøring og informasjonskanaler.

Etter 2005 er feltet frivillighet samlet under Kulturdepartementet, og frivillighetsformål fikk i statsbudsjettet for 2013 bevilget kr. 1,3 milliarder. Frivilligheten er det området på kulturbudsjettet som har hatt størst realøkning siden 2005, noe som skyldes den nye ordningen med momskompensasjon for frivillige organisasjoner som ble innført fra 2010 (Kulturutredningen 2014, NOU 2013-4).

Regjeringen har gjennom sin politiske plattform uttrykt viktigheten av frivillighet som en arena for samarbeid. Man har uttrykt et ønske om å gjennomgå de økonomiske rammebetingelsene for frivillig virksomhet, med sikte på å redusere byråkrati og politisering og på denne måten bidra til at frivilligheten vokser frem nedenfra, og blir friere fra politisk styring.

Det bør rent generelt advares mot en kommersialisering av det frivillige arbeidet. Frivilligheten skal vokse opp nedenfra og for at det skal skje må frivilligheten skjermes fra både offentlig og privat sektor.

2.1 Handlingsplan for frivillighet – mandat

I henhold til kommunal planstrategi tas utgangspunkt i følgende:

Handlingsplanen skal legge til rette for samarbeid mellom Moss kommune og frivillige lag og organisasjoner, herunder oppfølging og utvikling av frivillig innsats innen kommunens sektorer. Dette gjelder også samarbeid om tiltak som legger til rette for folkehelseiltak i lokalmiljøet.

Handlingsplanen er en tiltaksplan og skal beskrive hvordan Moss kommune skal legge til rette for frivillige lag og organisasjoner og hvordan kommunen kan bidra til et godt samarbeid.

Det presiseres at organisasjonene har ulike formål, og at de alle er en del av frivilligheten og bidrar til et godt lokalsamfunn. Et rikt og variert organisasjonsliv bidrar positivt til folkehelsa og for styrking av den sosiale kapitalen. Det er viktig for kommunen å legge til rette for alle organisasjoner.

2.2. Oppfølging og gjennomføring

Handlingsplanen er en oppfølging av kommunens frivillighetspolitikk med handlingsplan.

Det foregår en rekke gode lavterskeltak i regi av frivillig sektor og som bidrar til de vedtatte målene i frivillighetspolitikken og kommuneplanen. Et samarbeid med frivillig sektor må ha som utgangspunkt at "frivillighet lever av lyst og ikke av tvang", slik at kommunen må gjøre seg attraktiv som aktuell samarbeidspart.

Handlingsplan for frivillighet og tiltak som foreslås skal gi innspill til arbeidet med Handlingsplan for Moss kommune og arbeidet med målstyringskart og årsbudsjett. Tiltak som ikke kan finansieres innen vedtatte budsjetter må vurderes i økonomiplanarbeidet. De fleste tiltak kan løses innenfor rammene, gjennom omprioriteringer eller ny måte å arbeide på.

3. Hva er frivillighet?

En frivillig organisasjon er en sammenslutning av personer eller virksomheter som driver frivillig virke på ikke-fortjenestebasert og ikke-offentlig basis. Frivillig virke er virksomhet med ikke-kommersiell formål, som baserer en vesentlig del av sin virksomhet på gaver, kontingenter, innsamlede midler, eller frivillig innsats og tidsbruk. Sammenslutninger av personer eller virksomheter kan være frivillige lag, foreninger, stiftelser, nettverk eller paraplyorganisasjoner. Frivillighet er også organiserte bidrag fra enkeltpersoner i form av arbeid eller andre ressurser til allmennyttig virksomhet uten forventninger om betaling.

Frivillighetspolitikken bygger opp under en frivillig sektor som er uavhengig, selvstendig og et mål i seg selv. I tillegg kan man si at den er sosial og tilgjengelig for alle. Det finnes ulike frivillighet, men disse kan gjerne kategoriseres i tre hovedgrupper; den egenfokuserte, den dugnadsbaserte og den avtalebaserte frivilligheten. Frivillighet basert på egenaktivitet og egeninteresse var den vanligste formen tidligere. Man var ofte medlem og aktiv i organisasjoner og lag utfra en interesse eller overbevisning. Det være seg innen humanitært arbeid, musikk, idrett og ulike former for styrer.

Den dugnadsbaserte frivilligheten er noe de fleste mennesker er innom i løpet av livet. Man tar på seg oppgaver i for eksempel et skolekorps eller idrettslag for å støtte opp om egne barns aktiviteter. Engasjement i nærmiljø, borettslag eller velforeninger kan også kategoriseres som dugnadsbasert engasjement. Den avtalebaserte frivilligheten kjennetegnes at aktiviteten bygger på avtaler med det offentlige, f.eks. der hvor kommunen har avtaler med frivillige organisasjoner om drift av institusjoner eller kjøp av ulike tjenester.

De viktigste kriteriene for en frivillig organisasjon er at den ikke overfører overskudd til eiere eller andre, den er ikke underlagt offentlig styring, medlemskap er frivillig, og det dreier seg om organisasjoner med en viss varighet og styringsstruktur.

3.1 Verdier og utviklingstendenser

Frivilligheten gjør samfunnet rikere, sterkere og bedre. Frivillig sektor har spilt en betydelig rolle i utviklingen av demokratiet og oppbyggingen av det norske samfunnet. Mange av de behovene som organisasjonene har avdekket, er senere blitt definert som offentlige oppgaver. Norge og de andre skandinaviske landene er samfunn med uvanlig mange organisasjonsmedlemskap per person og et

svært høyt nivå på indikatorer på sosial kapital. Til tross for en viss nedgang ligger Norge og Norden fortsatt på verdenstoppen i frivillighet.

Frivilligheten er i endring, i likhet med resten av samfunnet. Noen deler av frivilligheten blomstrer, andre strever mer. Det er en vekst i spesialiserte organisasjoner, parallelt med at organisasjoner med mer allmenne målsettinger møter motgang. Uformelle strukturer og enkeltsaksorienterte aksjoner er også i ferd med å bli en større del av frivilligheten, og det er et utviklingstrekk innen frivilligheten at en del velger å gi pengegaver istedenfor sin tid.

En stor majoritet av den norske befolkningen er fortsatt engasjert i frivillig innsats, men flere står utenfor. Det kan tyde på at den brede sosiale rekrutteringen, som tidligere har vært et kjennetegn ved organisasjonene i Norge, er i ferd med å svekkes. Lavinntektsgrupper, trygdede og unge menn med lav utdanning er grupper som står i fare for å falle utenfor organisasjonssamfunnet. Disse kan betraktes som en mulig ressurs og bør aktiviseres som frivillige. Utviklingen i samfunnet går også i retning av større ensomhet og mindre inkludering, og tall fra Ungdata undersøkelsen i Moss bekrefter at dette også gjelder for våre unge innbyggere. Tilrettelegging for økt frivillig innsats kan være et viktig grep for å øke opplevelsen av tilhørighet og mening, og således motvirke denne trenden.

Det er en økende andel eldre som vil leve lenger og møte alderdommen med bedre økonomi, utdanning og helse. I et folkehelseperspektiv må eldre betraktes som en ressurs for lokalsamfunnet. En stadig mer aktiv pensjonistbefolkning holder deltakelsen i frivillig innsats oppe. Forskning viser imidlertid at eldre innvandrere isoleres.

Innvandrere deltar også i frivillig innsats og dugnader. De er imidlertid underrepresentert i tradisjonelle frivillige organisasjoner, og særlig i styrever. Innvandrersamfunnene har en viktig funksjon når det gjelder å bidra til samfunnsdeltakelse, og de kan fremme innvandrerbefolkningens interesser og være et korrektiv til myndighetens politikk. De tradisjonelle frivillige organisasjonene uttrykker at de har en utfordring i å rekruttere fra ulike grupper, men de har et fokus på å tenke integrering og et ønske om å rekruttere personer utenfor etablerte nettverk.

Innen barne- og ungdomsorganisasjoner er deltakelsen fortsatt høy. Deltakelsen i idrettslag beholder sin middelklasseprofil, mens deltakelsen i andre organisasjoner blir mer og mer sosialt utjevnet. Hva slags organisasjonstilknytning ungdom har, og hvilken type organisasjoner de deltar i, har stor betydning for senere handlinger og holdninger.

Det er også endringer hva de frivillige gjør. Medlemmene er ikke i så stor grad som tidligere interessert i å delta på møter, samtidig som uformelle strukturer er i ferd med å bli en større del av

frivillig sektor. Båndene mellom organisasjon og deltaker blir færre og løsere, frivillig innsats blir mer uforpliktende og motivasjonen er i større grad knyttet til selvutvikling og selvrealisering.

3.2 Aktuelle samfunnsområder som berøres

Handlingsplan for frivillig sektor i Moss kommune vil ta for seg ulike definisjoner av begrepet frivillighet. Som bakgrunn for Moss kommunes utvikling av en lokal politikk på feltet, vil vi også se på nasjonale nøkkeltall og frivillighet i historisk og nasjonalt perspektiv. Føringer fra nasjonalt, statlig hold uttrykker et klart ønske om at det utformes en lokal politikk for frivillighet i kommunene. Politikktutforming for Moss kommune tar utgangspunkt i alle samfunnsområder hvor frivillig arbeid er en viktig faktor.

Frivillighet er et viktig temaområde, som berører kommunen på tvers av fagfelt og organisasjonsinndeling, og som kan gis ulik vinkling og innhold avhengig av hva man har som utgangspunkt. Aktuelle samfunnsområder:

Idrett, kultur, fritid, trossamfunn og oppvekst

Innen disse områdene finnes det største frivillige segmentet. Aktivitetene spenner vidt og imøtekommer menneskers interesser og engasjement innenfor ungdomsorganisasjoner, idretten, amatørkulturen og innenfor ulike trossamfunn. Frivillige virksomheter inngår som naturlige samlingspunkt i lokalsamfunn og i bysamfunn, representerer stor egenverdi og er betydelige trivselsfremmende og kompetansegivende faktorer. Frivillighet som støtte for og utvidelse av profesjonell virksomhet er også viktig, gir verdifulle opplevelser og skaper kontakt og nettverk.

Byutvikling, demokrati og samfunn

Innenfor samfunnsområdet byutvikling finnes det ulike type interesseorganisasjoner med sterk beboermedvirkning som involverer både enkeltindivid og grupper. Stopp fjordkryssing over Jeløya er et eksempel på slik frivillig innsats som oppstår Ad Hoc. Frivillig sektor opererer her som talerør innenfor mange spørsmål og vil alltid representere et stort folkelig engasjement fra sak til sak og er ofte aksjonspreget. Demokratiutvikling skjer gjennom ulike metoder, herunder gjennom frivillige organisasjoner, som kan brukes som mobiliseringsarenaer for lokalt engasjement. De politiske organisasjonene, fagorganisasjoner og arbeidstakerorganisasjoner representerer grunnleggende

demokratiske verdier i vårt samfunn. Ulike humanitære organisasjoner har stort samfunnsansvar og arbeider tett med offentlige myndigheter. Det store mangfoldet av kulturelle, religiøse og idretts organisasjoner er viktige for høy deltakelse og for demokratiet.

Flere hendelser de senere årene, med 22. juli som den alvorligste, har bidratt til å synliggjøre den viktige innsatsen som gjøres av beredskaps- og redningstjenesten i Norge som inkluderer frivillige gjennom frivillige organisasjoner. Også ved miljø- og naturkatastrofer er den frivillige innsatsen viktig, og ofte avgjørende i både rednings- og oppryddingsarbeid.

Helse og omsorg

Innen helse og omsorgssektoren er det omfattende samarbeid med frivillige og særlig er innsatsen rettet mot å gi eldre et mangfoldig tilbud som kan gi økt trivsel. Frivillig innsats gir et viktig bidrag til folkehelsen og særlig er samspillet mellom det offentlige og frivilligheten viktig for å møte fremtidige utfordringer, som følge av den demografiske utviklingen. Hovedmålet med den frivillige innsatsen er å berike brukernes liv og supplere de offentlige tjenestene.

Rus, psykiatri og levekår

Både innen rusfeltet, psykiatri, inkludering, mangfold og i arbeidet med bedring av levekår, er de frivilliges innsats betydelig. De frivillige har ulik motivasjon, erfaring og bakgrunn for å engasjere seg innen disse områdene. De frivillige er primært motivert av interesse eller ideologisk/religiøs overbevisning. Innen psykiatrien er frivilligheten ofte preget av personer med brukererfaring eller pårørende til brukere av psykiske helsetjenester.

4. Frivillig innsats i tall

Den frivillige arbeidsinnsatsen i de frivillige organisasjonene i Norge tilsvarer 115 000 årsverk. 48 % av befolkningen over 16 år bidrar med frivillig arbeid i de frivillige organisasjonene årlig. Dette er den høyeste andel som er målt på verdensbasis. Vi deler førsteplassen med Sverige. Over halvparten av det frivillige arbeidet legges ned i kultur- og fritidsorganisasjoner, inkludert idrett.

Medlemskap

- Det er anslagsvis 10 millioner medlemskap i frivillige organisasjoner i Norge. Nesten 3 millioner av disse er knyttet til en organisasjon innenfor kategorien "kultur og fritid".
- Om lag 80 % befolkningen er medlem i minst én organisasjon. Nesten 50 % definerer seg som "aktive medlemmer".
- I Frivillighet Norges medlemsundersøkelse fra høsten 2009 rapporterte over halvparten av organisasjonene at de har hatt medlemsvekst i den siste femårsperioden.

Frivillige organisasjoner

- Det finnes over 80 000 lag og foreninger i Norge. I dette tallet er lokale lag som er del av en nasjonal organisasjon (for eksempel lokale 4H-klubber) tatt med.
- Over halvparten av disse organisasjonene har under 50 000 kroner i årlig omsetning.
- Det er over 40 000 organisasjoner innenfor kategorien "kultur og fritid". Dette inkluderer for eksempel idrettslag, musikkorps og turistforeninger.
- På bolig- og lokalmiljøområdet har det frivillige arbeidet fremgang. Det er en økning i antall velforeninger og grendelag, og i deres etablering og drift av bl.a. lekeplasser og friområder, samt formalisert samarbeid med kommunene.

Økonomi

- Driftsutgiftene i frivillig sektor utgjorde i 2010 over 80 milliarder kroner. Verdiskapingen i frivillig sektor (inkludert verdien av det frivillige arbeidet) var på 101 milliarder kroner i 2010.
- Betalt arbeid i frivillig sektor utgjorde 80 000 årsverk i 2010. Det betyr at for hvert lønnete årsverk utføres det 1,4 "frivillige årsverk". Det er store variasjoner mellom organisasjonskategorier - innenfor "kultur og fritid" er det over 6 frivillige årsverk pr ansatt.
- 35 % av inntektene kommer fra det offentlige, 9 % er gaver og 56 % er egengenererte inntekter (salg, lotterier, medlemskontingent, osv.). Det er store variasjoner mellom organisasjonene.

- Økonomien i frivillig sektor, inkludert det frivillige arbeidet, utgjør omtrent 4 % av Norges BNP.

I 2009 ble det gjennomført en undersøkelse, både blant lokallag og en representativ befolkningsundersøkelse, om frivillig arbeid, deltakelse og medlemskap i frivillige organisasjoner. Her ser vi at Norge og de nordiske land kjennetegnes av en stor frivillig sektor. De frivillige arbeidstimene er omtrent på samme nivå i 2009 som de var i 2004 og 1997, samtidig som befolkningen har økt.

Betalt og frivillig arbeid 1997 og 2007/9 som andeler av alt arbeid i frivillig sektor, i prosent:

		Betalt arbeid	Frivillig innsats	Totalarbeidsstyrke
Kultur og fritid	1997	4,4	32,7	37,1
	2007/9	4,5	34,1	38,6
Velferd	1997	20,6	7,5	28,1
	2007/9	23,7	9,2	32,9
Politiske, humanitære og miljø	1997	1,7	7,3	8,9
	2007/9	4,1	5,4	9,6
Bolig og økonomi	1997	6,4	9,2	15,6
	2007/9	4,6	8,8	13,4
Religion og livssyn	1997	3,4	6,8	10,2
	2007/9	1,5	4,0	5,5
Alle	1997	36,6	63,4	100,0
	2007/9	38,4	61,6	100,0

(Kilde: «Fra filantropi til folkebevegelse», Sivesind og Wollebæk 2010)

Tabellen viser betalt og frivillig arbeid på ulike felter som andeler av hele frivillig sektors arbeidsstyrke. Kultur- og fritidsfeltet dominerer når det gjelder frivillig arbeid etterfulgt av velferds- og bolig og økonomifeltene. Når det gjelder betalt arbeid er velferdsfeltet sterkt dominerende.

Sammenlignet med andre land gir den norske befolkningen store bidrag til frivillige organisasjoner i form av frivillig innsats, mens det økonomiske bidraget er mer begrenset. Vi har en liten frivillig sektor når man ser på det betalte arbeidet, men en stor når den frivillige innsatsen tas med. Folk bidrar med flest timer på kultur- og fritidsfeltet. Her utføres det åtte frivillige årsverk for hvert betalte årsverk. Det har kun skjedd mindre endringer mellom 2004 og 2009, men man kan se en forflytning innen kultur- og fritidsfeltet fra hobby- og fritidsrelatert frivillig aktivitet til kulturaktiviteter. En stor del av denne frivilligheten er ikke medlemsbasert, men ofte relatert til

kortvarige arrangement som festivaler etc.

Frivillighet for velferdsformål, som tidligere var dominert av brede medlemsorganisasjoner, er nå karakterisert av frivillige som jobber uten medlemskap og som jobber gratis for en sak de er engasjert i. Når det gjelder politisk og internasjonalt arbeid har vi sett en tilbakegang i perioden når det gjelder frivillige timer. Innen religiøst arbeid var det en kraftig nedgang mellom 1997 og 2004, men ingen nedgang etter 2004, noe som skyldes økende innslag av deltagelse fra mennesker med minoritetsbakgrunn.

Når det gjelder hvem som deltar i frivillig arbeid i Norge er hovedtendensen at deltagelsen blant unge har gått ned, mens den eldre del av befolkningen har en svakt økende deltagelse. Dette er en tendens vi også ser i andre skandinaviske land, bla. Sverige. En del av forklaringen kan være at organisasjonssamfunnet har en vanskeligere oppgave med å tiltrekke seg ungdom i dag. Det er et mylder av underholdningstilbud og fritidsalternativer som kjemper om de unges oppmerksomhet og interesse. Det er fortsatt et stort potensiale for rekruttering av unge mennesker, utfra forskningen spesielt unge menn, inn i frivillig arbeid og organisasjoner. Spesielt er det i aldersgruppen 19-35 man ser en nedgang. I gruppen 16-24 år er det i perioden en økning fra 7 til 11 % som gjør en innsats og arbeider frivillig mer enn 2,5 timer per uke.

Foreldre med større barn har i perioden utgjort den største andelen av befolkningen som er aktiv i frivillig arbeid. Denne gruppen er fortsatt den mest aktive innen idrett, kultur og nærmiljøaktiviteter. Det er også en faktor verdt å merke seg at høy utdanning, mer enn grunnskoleutdanning, har en positiv effekt på organisasjonsdeltakelse. I samme grad kan man skille ut grupper som sliter på andre samfunnsarenaer, som lavinntektsgruppen, som i liten grad er aktive i frivillige organisasjoner og frivillighet generelt. Disse gir ofte uttrykk for at de synes det er vanskelig å finne frem i organisasjonssamfunnet, og oppgir ofte helsemessige grunner til at de ikke deltar mer. Denne tendensen har økt i perioden mellom 1997 og 2009. Det fører til at denne gruppen også faller utenfor sosiale nettverk, medvirkning og tilhørighet.

Hvis man ser på minoritetsbefolkningen i Norge i perioden så deltar de i mindre grad innen kultur- og fritidssektoren, men desto mer innen velferdsområdet, politisk arbeid og religiøse organisasjoner. Integreringen i samfunnet skjer i nærmiljøet. Det er derfor viktig å styrke det frivillige arbeidet lokalt, da det er her en kan se resultatet av integreringsarbeidet, og det er her erfaringer og utfordringer best kan fanges opp. Frivillige organisasjoner, lag og foreninger er viktige arenaer for inkludering av nyankomne innvandrere og andre som er nye i lokalmiljøet. Både samarbeid mellom frivillige

organisasjoner, og mellom kommuner og frivillige organisasjoner, kan stimulere til økt deltakelse i lokalsamfunnet.

Generelt kan man si at motivene for å arbeide frivillig har forandret seg i perioden 1997-2009. Man legger nå større vekt på instrumentelle og ekspressive motiver. Altså er man mer opptatt av å utføre frivillig arbeid for å oppnå noe konkret som for eksempel praktisk erfaring, men også for å styrke sin selvfølelse eller utvikle vennskap og felleskap med andre. Det er ikke lenger like viktig å jobbe for en spesiell sak. Aktiviteten bør inneholde noe som gjør at man føler seg betydningsfull, og skape ressurser man kan bruke på andre områder.

(Kilder: Frivillighet Norge. Dag Wollebæk og Karl Henrik Sivesind, Bergen kommunes plan for frivillighet, Fra folkebevegelse til filantropi. Karl Henrik Sivesind, Frivillig sektor i Norge 1997-2004. Frivillighet Norges medlemsundersøkelse høsten 2009. St.meld nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle. SSBs satelittregnskap for frivillig sektor. SSBs levekårsundersøkelse 2007.)

5. Frivillig sektor i Moss

Moss har et rikt organisasjonsliv med et stort antall frivillige organisasjoner. Frivillig sektor i Moss har gjennomgått de samme endringene som resten av samfunnet. Noen organisasjoner legges ned, mens nye startes. På Moss kommunes hjemmesider er det registrert over 300 lag og foreninger. Oversikten er ikke fullstendig og vil endre seg over tid da noen foreninger legges ned og nye kommer til. Noen overordnede hovedtrekk ved frivilligheten i Moss kommune kan oppsummeres slik:

Moss Frivilligsentral

Frivilligsentralen er en viktig lokal møteplass for alle som ønsker å delta i frivillig virksomhet uansett alder, kjønn, økonomi eller etnisk tilhørighet. Moss Frivilligsentral ble startet i 1998, eies av Moss og Omegn Kvinneråd og er finansiert av staten og av Moss kommune. Frivilligsentralen skal koble frivillige og de som vil ha kontakt med frivillige, og det overordnede målet for Frivilligsentralen er å bedre de sosiale nettverkene og bidra til å skape et godt og trygt nærmiljø for den enkelte. Frivilligsentralen drives på basis av frivillige, ubetalte medarbeidere, med unntak av daglig leder, som er ansatt på heltid. Frivillige ved frivilligsentralen utfører oppgaver som besøksvenner, følge til lege, leksehjelp, leseombud, turvenner, flyktningevenner med videre. De er også med på aktiviteter ved sentralen slik som matgruppe, strikkekafé og treff for de som bor på asylmottak eller Moss mottak.

Eldreliv er en egen aktivitet i samarbeid med Frivilligsentralen rettet mot eldre som bor alene, og som ikke har familie eller nettverk. Eldreliv tilbyr besøksvenner og møteplasser, og har fysisk aktivitet og møte mellom generasjoner som viktige mål. Det er knyttet en ansatt i 40 % stilling til dette tilbudet.

Paraplyorganisasjoner

De fleste idrettsorganisasjoner er organisert under Moss Idrettsråd, som er en paraplyorganisasjon, stiftet i 1929, og som representerer den største frivillige aktiviteten i Moss – idretten. Moss Idrettsråd har 7500 medlemskap i 45 idrettslag i nesten 40 idretter. Idretten bygger sitt arbeid på verdier som aktivitet for alle, helse, glede, felleskap og demokrati, og er organisert i Norges Idrettsforbund og Olympisk og paralympiske komité.

I Moss finnes rundt 40 musikk- og teaterorganisasjoner. Over halvparten av disse er organisert i Moss og Omegn musikkråd. Musikkrådet ble stiftet 17. mars 1946 og er et kulturelt samarbeids- og interesseorgan for lag og foreninger i Moss og omegn, med musikk, musikkutdanning, musikkinformasjon, musikkformidling, sang og dans som sentral oppgave.

Humanitære organisasjoner

Det er en rekke humanitære organisasjoner og losjer i Moss, som Lions, Kiwanis, Sanitetsforeningen, Soroptimistene, med flere. Moss Røde Kors er en velferds- og beredskapsorganisasjon som gjennom et nettverk av frivillige gjør en innsats innenfor beredskapsarbeid og humanitært arbeid.

Religiøse organisasjoner

Det finnes en rekke ulike trossamfunn i Moss kommune. Anjman Flah-ul Muslemin, Det vietnamesiske buddhist & kultur senter i Østfold, Moss Islamik senter, Østfold tyrkiske muslimers trossamfunn, Jesu Kristi Kirke av siste dagers hellige, Adventkirken Moss, Moss menighet, Jeløy kirke, St Mikael katolske menighet, Evangeliekirken og Metodistkirken i Moss er noen av de største aktørene.

Gjennom frivillig innsats driver de ulike trossamfunnene tilbud for barn og ungdom, kulturtilbud, kafé, kultur- og religionsdialog, integrering m. m.

Velforeninger, borettslag og sameier

Det er registrert ca. 20 velforeninger i Moss og ca. 100 borettslag og sameier i Moss og omegn. Dette er organisasjoner som er basert på frivillig innsats og demokratisk styring. Det gir beboerne den beste mulighet for medvirkning og påvirkning av eget bomiljø.

Andre organisasjoner

Det finnes mange organisasjoner for barn og ungdom. Eksempler er speidergrupper, 4H, Moss Fantasy, Moss Frimerkeungdom, i tillegg til organisasjoner knyttet til opprinnelsesland, eksempelvis Vietnamesisk ungdomsforening.

Det finnes også en rekke andre organisasjoner som historielag, pasientorganisasjoner, venneforeninger, pårørendeorganisasjoner, funksjonshemmedes organisasjoner, livssynsorganisasjoner, organisasjoner knyttet til opprinnelsesland, motorsykel-klubb og en rekke andre interesseorganisasjoner.

5.1 Folkehelse i kommunen

Moss kommune har utfordringer innen enkelte områder. Andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere enn gjennomsnitt for landet. Det er høyere forekomst av andelen personer i husholdninger med lav inntekt, uføretrygdede og arbeidsledighet enn for landet som helhet. En bred folkehelsesatsning i alle samfunnssektorer er en viktig forutsetning for å sikre livskvalitet og gode liv for innbyggerne i Moss kommunes. Forebygging, tidlig innsats og rehabilitering er nevnt som viktige satsingsområder i kommunens Omsorgsplan 2015-2013, og det er et sterkt frivillig engasjement knyttet til helsefremmende innsats for kommunens innbyggere.

Helseutfordringer knyttet til livsstil har også sammenheng med inaktivitet. Idrettsorganisasjonene i Moss bidrar til at barn, unge og voksne er i ukentlig aktivitet. Forskning viser at barn og unge som deltar i idrett er mer aktive også som voksne. Det er derfor viktig at kommune og idrettslag tilrettelegger for god og motiverende aktivitet slik at ungdom holder på lenger med idrett, samt at idrettsbevegelsen klarer å omfatte alle barn, også barn som kommer fra familier med dårlig økonomi. Det arbeides aktivt for at ungdom skal delta i organisasjonsarbeid og få oppgaver som trenere og dommere, det er god opplæring i demokrati.

God folkehelse er ikke bare knyttet til aktivitet og sykdomsforebygging. Kultur, i vid forstand, er en viktig faktor når det gjelder folkehelse. Fysisk aktivitet har ofte vært måleenheten for god helse, men forskning viser at andre dagligdagse kulturaktiviteter kan gi god helse, i et helhetlig perspektiv. Det vil si at enten du er korpsmusikant, spiller i rockeband, er ivrig kulturfestivaldeltager eller rett og slett fotballsupporter, så er den kulturaktiviteten du bedriver helsebringende. Her bidrar de frivillige i stor grad, og de er med på å gjøre Moss kommune til en attraktiv kommune å bo i.

For å oppnå en fortsatt god utvikling er det viktig å skape muligheter for at alle kan delta.

Frivilligheten representerer et alternativ både med hensyn til tankegang og metode. Kommunen har en viktig rolle for å legge til rette for at frivilligheten kan blomstre, som et supplement til kommunale oppgaver.

6. Mål og satsingsområder

Regional plan for folkehelse i Østfold 2012-2015/2024 er retningsgivende for kommunene, og der er det formulert følgende mål og strategier rettet mot frivillig sektor:

- Styrke samarbeidet med og mellom frivillige organisasjoner, frivilligsentralene, ... og det offentlige folkehelsearbeidet.

Den regionale planen har fokus på Østfold som en lærende og dynamisk folkehelseregion og at levende lokalsamfunn handler om et samfunn som er åpent for alle, uavhengig av fysiske, psykiske eller kulturelle forskjeller. Prinsippet om "helse i alt vi gjør" er etablert som et hensyn på tvers av sektorgrensene.

Frivillighetspolitikk for Moss 2010-2013 skal legge grunnlag for et godt samarbeid med frivillig sektor. Dette skal være et samarbeid mellom likeverdige parter og som skal legge til rette for en positiv utvikling av lokalsamfunnet. Moss kommunes frivillighetspolitikk bygger på visjonen om at frivillighet skaper glede og aktiviteter, styrker og utvikler Moss. Følgende mål er formulert:

- Tilrettelegge for en sterk og mangfoldig frivillig sektor.
- Systematisere samarbeidet mellom frivillig sektor og kommunen og utløse ressurser til felles beste.
- Skape forutsigbarhet og inspirere til frivillighet.

Moss kommunes Omsorgsplan 2015 – 2030 tar for seg hvordan gode strategier og virkemidler er nødvendig for å møte utfordringer som utvikling i demografi, levekår og sosiale helseforskjeller. I planen er det blant annet formulert følgende strategi:

- Moss kommune skal løse framtidens omsorgsoppgaver i et tverrfaglig samarbeid med ulike aktører innen frivillig sektor, organisasjoner, næringsliv, brukere selv, deres pårørende og nettverk.

I møte med frivilligheten og gjennom skriftlige tilbakemeldinger er det flere ting som pekes på av utfordringer; både når det gjelder samarbeid med kommunen og mer generelle forhold. Moss kommune vil satse på tiltak som skal gjøre disse områdene mindre utfordrende for frivilligheten på sikt. På denne bakgrunn er det valgt ut fem satsingsområder som peker seg ut som de største utfordringene for frivillige organisasjoner og frivilligheten generelt. Disse er: godt samarbeid, lokaler og møteplasser, rekruttering av frivillige, informasjon og markedsføring og ressurser og økonomi.

6.1 Godt samarbeid

Frivillig virksomhet kommer til uttrykk i mange former og kan være vanskelig å kategorisere. Det trengs derfor samarbeidsformer med det offentlige som gir frivillige organisasjoner handlingsrom for sin virksomhet. Kommunen må legge til rette for god dialog og møteplasser der kommunen og frivillige organisasjoner snakker sammen på like vilkår.

Frivillig sektor spiller en aktiv rolle i samfunnsutviklingen, og Moss kommune vil fremme dugnadsbasert oppgaveløsning med formål å skape engasjement og eierskap til lokalsamfunnets møteplasser – en vitalisering som sikrer utvidet bruk av kommunale og offentlige lokaler og anlegg. Dette vil omfatte interesseorganisasjoner, kultur- og idrettsorganisasjoner og andre som fokuserer på særlige aktiviteter som det offentlige kan dra nytte av. Kommunen og frivilligheten skal sammen bygge et varmere - og et mer innholdsrikt demokrati og velferdssamfunn.

En lokal frivillighet representerer et stort mangfold og engasjement og innsats fra mange enkeltindivider, grupper og foreninger. I dette mangfoldet skjer det strukturendringer, nyetableringer, frafall og ikke minst nye arbeidsformer. Det offentlige skal møte mangfoldet, og virkemidlene skal være fleksible og imøtekomme de lokale initiativene som utvikles i lokalsamfunnet. Samtidig kan det være hensiktsmessig at kommunen, sammen med representanter fra frivilligheten, ser på mulighetene og utviklingspotensialet som ligger i paraplyorganisasjonene.

Den offentlige sektor drar i økende grad nytte av frivillig innsats. Samarbeidsavtaler mellom kommune og frivillige vil sikre et forpliktende samarbeid som er innenfor aktuelle lover og retningslinjer. Det er viktig at frivilligheten opplever en grad av forutsigbarhet og at de tas med tidlig i prosessen. Men skal samarbeidet fungere til fordel for både borgere, ansatte og frivillige, er det avgjørende med gode spilleregler. I Danmark har man i fellesskap utviklet spilleregler for et godt samarbeid, fordi det er viktig at begge parter har forutsigbarhet og er innforstått med sine roller. Samarbeidet skal fasilitere verdiskapende prosesser, som gir spinnoff til både den enkelte organisasjon og til lokalsamfunnets beboere

Målsetning: Moss kommune vil jobbe for likeverdig samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, styrke innovative partnerskap og løfte frem nye metoder i det lokale arbeidet.

TILTAK

1. Moss kommune vil øke samarbeidet med de frivillige og utvikle egne spilleregler etter dansk modell. Det inviteres til en arbeidsgruppe på tvers, inkludert fagforeningene, som får ansvar for gjennomføringen.
2. Moss kommune vil legge til rette for at frivilligheten inviteres inn på ulike arenaer (også på ledernivå og med fagforeningene), og kan informere om hvordan kommunalt ansatte kan/bør forholde seg til frivillighet.
3. Moss kommune vil utrede muligheten for å etablere en kommunal frivillighetskoordinator, som kan arbeide tett sammen med de frivillige.
4. Moss kommune vil, sammen med de frivillige, ta initiativ til et fast møteforum for samarbeid og utvikling, bestående av representanter fra både kommune og de frivillige. Frivillighetsforaet skal brukes til å drøfte felles problemstillinger og foreslå aktuelle tiltak.

6.2 Lokaler og møteplasser

Det er en utfordring å dekke behovet for lokaler, det gjelder både øvingslokaler, møtelokaler og lagringsplass. Skolene med sine gymsaler og aulaer skal være åpne for nærmiljøene og Moss kommune skal legge til rette for økt bruk av kommunale lokaler for tredje sektor og vil åpne opp for bruk av ledige lokaler i alle offentlige bygninger som er tilpasset formålet. Moss kommune skal stimulere til aktiviteter for ulike frivillige virksomheter på ettermiddag/kveld. At skoleanleggene er åpne og tilgjengelige har bidratt til å utvikle et aktivt, engasjert og levende nærmiljø. Moss kommune ser det som viktig at ordningen med gratis bruk av lokaler for barn og unge fortsetter.

Moss blir en stadig mer mangfoldig by, med grupper av mennesker med ulik religiøs og kulturell bakgrunn. Frivillig sektor er også viktig som kultur- og identitetsbærer for ulike grupper. Et mer mangfoldig Moss gjør også at det er flere nye grupper med ulik religiøs og kulturell tilknytning som søker sammen og organiserer seg. Det vil være flere av disse gruppene som trenger møteplasser og lokaler.

Både fra politisk hold og fra frivilligheten selv har det fremkommet et ønske om at kommunen skal tilby lokaler for ulike formål, samlet under ett tak. Et slikt tilbud vil måtte utredes nærmere og det vil være nødvendig å avklare behov, organisering, ansvar og oppfølging.

Målsetning: Moss kommune vil at frivillige skal ha gode og tilrettelagte lokaler.

TILTAK

5. Moss kommune vil utarbeide felles retningslinjer og ordninger for utleie til barn, unge og voksne uavhengig av type organisasjon eller lag.
6. Moss kommune vil legge til rette for utvidet bruk av skolelokaler og andre offentlige lokaler på ettermiddag, kveld og i helger.
7. Moss kommune vil nedsette en arbeidsgruppe som skal utrede behovet og muligheten for et frivillighetens hus i Moss.

6.3 Rekruttering av frivillige

Rekruttering av frivillige både til organisasjoner og lag, og mer ad hoc-pregede prosjekter, blir fremhevet som en utfordring av flere. Som også forskning har vist, er det en tendens i samfunnet at tallet på aktive medlemmer i frivillige organisasjoner går ned, og at man i økende grad engasjerer seg i frivillig arbeid på andre måter.

Det er et mål for Moss kommune å legge til rette for økt rekruttering til frivillig arbeid. Moss kommunes intensjon om å øke den frivillige innsatsen, eller tilrettelegging for en slik økning, skal imidlertid ikke gjøres for å erstatte viktige og lovpålagte kommunale tjenester. Frivillig sektor ligger utenfor det offentlige kontroll, og kan ikke vedtas på samme måte som annen politikk. Man kan imidlertid vedta strategier og tiltak som kan øke rekruttering til frivillig arbeid, og dersom disse tiltakene samsvarer med behov og ønsker kan det få en effekt. Det har kommet flere gode forslag til tiltak som kan øke rekrutteringen av frivillige; bl.a. å få frivillighet inn i skolen på et tidlig tidspunkt. Man kan også invitere representanter fra frivillige lag og organisasjoner for å snakke om sitt arbeid og verdien av dette.

En viktig faktor er at man må nå ut med informasjon om hvilke typer frivillige organisasjoner og lag som finnes i Moss, og hvilke typer av arbeid man kan engasjere seg i. Økt synliggjøring og informasjon er en klar utfordring for å nå ut til flere potensielle frivillige. Det er også en voksende gruppe av innvandrere og mennesker med annen etnisk bakgrunn som bosetter seg i Moss, og det er en uttalt målsetning å øke rekruttering til frivillige organisasjoner og lag fra denne gruppen. Det må da satses på informasjon på flere språk og tilrettelagt informasjon. Dette vil både være positivt som integrerings- og inkluderingstiltak, og i tillegg være positivt for nærmiljøet der barn, unge og voksne med innvandrerbakgrunn bor.

Målsetning: Moss kommune vil legge til rette for økt rekruttering av frivillige til alle former for frivillig arbeid.

TILTAK

8. Moss kommune vil sikre at informasjon om frivillige lag og organisasjoner når ut til innbyggerne gjennom kommunale kanaler; f.eks. grunnskolene, kommunens nettsider etc.
9. Moss kommune vil være en pådriver for å søke om tilskudd og arbeide for at det etableres en frivilligkoordinator som bindeledd mellom offentlige instanser og frivilligheten.
10. Frivilligsentralen skal i større grad løftes frem som en viktig faktor med hensyn til økt rekruttering til frivillig arbeid, også mot innvandtermiljøer. Dette drøftes i frivillighetsforum og sees i sammenheng med oppgavene til kommunens frivilligkoordinator.

6.4 Informasjon og markedsføring

Økt synliggjøring og informasjon er noe kommunen kan tilrettelegge for. Både informasjon fra frivilligheten selv og informasjon fra kommunen trenger en bedre kanal for å komme ut til målgruppene.

Det har kommet innspill på at det kan være vanskelig å finne frem på kommunens nettportal og at det burde vært en samlet inngang for frivillige; en portal hvor både kommunen og frivillige kan legge ut informasjon. Det er et mål for Moss kommune å gjøre disse systemene enda mer brukervennlige, og lettere tilgjengelige. Moss kommune er i ferd med å utarbeide nye nettsider, og nye www.moss.kommune.no skal etter planen lanseres i 2015. Dette skal bli en nettportal som skal være inkluderende og tilgjengelig også for personer med innvandrerbakgrunn, som ikke har norsk som morsmål.

Synliggjøring kan også ses i annet perspektiv, som en form for anerkjennelse av frivillige og frivillig arbeid. I dialog både internt i kommunen og ute blant frivilligheten har mange påpekt at Moss kommune i større grad enn nå bør anerkjenne den innsats som gjøres av frivillige. En måte å gjøre dette på er å opprette en frivilligpris. Det fins i dag flere ulike priser som gis av Moss kommune, men ingen rendyrket frivilligpris – uavhengig av om dette er innen idrett, kultur, helse eller innen andre områder.

Målsetning: Moss kommune skal legge til rette for økt synliggjøring og anerkjennelse av frivillig arbeid.

TILTAK

11. Moss kommune skal, i samarbeid med frivillighetsforum, utvikle kommunens nettportal til også å omfatte en ny og bedre samleside for informasjon om frivilligheten i Moss.
12. Moss kommune skal i større grad bruke sosiale medier for å markedsføre/synliggjøre frivillig arbeid
13. Moss kommune skal bidra i ulike typer kampanjer for å rekruttere frivillige, f.eks. gjennom produksjon av artikler eller redaksjonell omtale i kommunens kanaler - for å belyse viktigheten og verdien av frivillighet.
14. Moss kommune skal vurdere muligheten for å opprette en frivilligpris som kan deles ut årlig. Dette fordrer økonomisk bevilgning.

6.5 Ressurser og økonomi

Økonomi og ressurstilgang er ofte en utfordring for frivillige organisasjoner og lag. Moss kommune gir i dag utstrakt økonomisk støtte til frivilligheten gjennom tilskuddsordninger. Moss kommune søker i den grad det er mulig å tilpasse tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner og frivillige formål. Utfordringen er å imøtekomme behovet, og lage ordninger som er enkle og gir forutsigbarhet. Det har vært en utfordring å få til tverrsektorielt samarbeid, og arbeidet må fortsatt prioriteres. Det fins i dag også mange statlige ordninger som kommer frivilligheten til gode.

Frivilligregisteret er opprettet etter initiativ fra de frivillige organisasjonene. Med registrering av informasjon om den frivillige aktiviteten i Norge, blir samarbeidet mellom frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter bedre og enklere. Frivillige organisasjoner som driver aktiviteter som ikke er basert på fortjeneste, kan registrere seg her. Fra 2015 er innmelding i registeret gratis.

Ressurser måles ikke alltid i kroner og øre. Det har kommet innspill som tyder på at også ulike former for utstyr kan skape utfordringer. En løsning kan være å opprette en ressursbank på nett hvor organisasjoner og enkeltpersoner kan legge inn det de kan låne eller leie ut, og andre kan se hva som er tilgjengelig. I tillegg kan man der samle praktisk informasjon om hvordan man driver en organisasjon, oversikt over tilskuddsordninger, linker til Brønnøysundregisteret osv. Om en slik eventuell ressursbank skal være i kommunal regi, evt. ligge i kommunens nettportal, vil være noe som må vurderes.

Det er et ønske å gjøre frivillige organisasjoner mer stabile og levedyktige gjennom målrettet arbeid med opplæring i organisasjonsoppbygging og drift. Mange nystartede organisasjoner mangler kunnskap om praktisk organisasjonsarbeid, som å utarbeide budsjett, rapportering, regnskap, registrering i Brønnøysundregisteret, valg av organisasjonsform, tilskuddsordninger, markedsføring osv. Det er ønskelig med et oversiktlig system med god veiledning og hjelp i startfasen, samt å legge til rette for god oppfølging. Særlig vil dette være aktuelt for nye innvandrersorganisasjoner og nye ungdomsorganisasjoner.

Målsetning: Moss kommune vil skape gode rammevilkår for frivillige organisasjoner og lag i Moss.

TILTAK

15. Moss kommune vil vurdere å øke tilskudds- og stimuleringsmidler til frivillig aktivitet som kommer alle grupper i samfunnet til gode.
16. Moss kommune vil arbeide for ytterligere forenkling og samordning av tilskuddsordninger øremerket til frivillig aktivitet.
17. Moss kommune vil arbeide for god informasjon om eksterne/andre offentlige støtteordninger.
18. Moss kommune vil vurdere å etablere en mentorordning som kan fungere som veiledende og kompetansegivende for nyetablerte frivillige organisasjoner.